

HOE HOUDEN WE HET DROOG?

Limburg heeft ons wakker geschud. Waar we dachten met onze waterwerken goed beschermd te zijn, daar lijkt het nu toch te lekken. En eerder dan gedacht. Hoe zit dat bij ons aan de kuststreek? Moeten we al naar Amersfoort verhuizen of loopt het hier zo'n vaart niet?

Interview: Augusta Verburg

Voor een geruststellend woord wenden we ons tot het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier waar hoogheemraad Rob Veenman Waterveiligheid & Wegen op zijn kaartje heeft staan, en hoogheemraad Klazien Hartog Integraal Waterbeheer. Twee bevlogen mensen die houden van hun vak. Rob haalt er meteen een opwekkend kaartje bij waarop zichtbaar is dat een groot deel van Egmond in de loop der eeuwen is verdwenen in zee. 'Je ziet: de zee verandert. Op sommige plekken trekt de kust zich terug, op andere plekken komt hij juist naar voren toe. Sinds 1960 proberen we dat te beïnvloeden met zandsuppletie. Op het strand of in de vooroever waar dat zand dan vanzelf op het strand terechtkomt en in de wintermaanden de duinen in waait. De Hondsbossche duinen zijn zo in korte tijd vier tot vijf meter omhoog gekomen. Dus van de zee hebben we voorlopig niets te vrezen; zoals het nu is, kunnen we een stijging van twee meter aan. In Den Helder wacht een

project waarbij we rekening houden met een stijging van 3,5 meter en we tweehonderd jaar vooruitkijken. Bij de verhoging van de Markermeerdijken is dat vijftig tot honderd jaar.'

Naast de kustbescherming heeft Rob ook waterkeringen in zijn portefeuille.

'Wij leven in Noord-Holland in een redelijk vlak gebied. Een badkuip waar niets doorheen stroomt zoals in Limburg. De rivieren zorgen wel voor een probleem: als de zeespiegel stijgt, stijgt het water in de Rijn ook. Daar moeten de dijken worden verhoogd. Een ander probleem, maar daar gaat Klazien over, zijn de clusterbuizen. Door het opwarmen van de aarde kan de lucht meer water vasthouden en zijn de regenbuizen veel heftiger. Vroeger konden we dat water kwijt door simpelweg de sluisen open te zetten, maar dat gaat niet meer zo makkelijk; het water moet nu uit de badkuip over de dijk gepompt worden. Daarvoor is in 1966 het eerste boezemgemaal gebouwd en nu hebben we er vier. Het gemaal bij IJmuiden is de grootste van Europa en sluis 260.000 liter per seconde door tegen 60.000 liter in Den Helder. Ik heb daar zoveel vertrouwen in dat ik met een gerust hart vierenvolftien meter onder de zeespiegel woon. Liever daar dan waar Klazien nog maar kortgeleden haar huis heeft gekocht, want zij heeft al natte voeten gekregen.'

Klazien schiet in de lach. 'Ik was de enige bij wie het water naar binnenliep. De buizen hadden nergens last van want op de plek van mijn voordeur hebben zij een

muurtje, dus ik was het afvoerputje. Dat had ik kunnen weten want bij de koop zag ik al dat er een vloedschot had gezeten. Wel gênant om dan te moeten bekennen dat ik van waterbeheer ben. Natuurlijk was ik van plan zo'n schot aan te schaffen, maar deze bui kwam voor mij ook eerder dan verwacht. Ik zou bijna zeggen dat je het moet meemaken om er op voorbereid te zijn. Want pas als je staat te dweilen terwijl het water weer net zo hard binnenkomt, je je emmer niet kunt legen in de wc of gootsteen, dringt het tot je door wat wateroverlast betekent. Dan is bij mij gelukkig het riool niet overstromd en naar binnengekomen.'

Ter illustratie laat Rob een filmpje van het Noordwest Ziekenhuisgroep zien waar de wc in een fontein is veranderd. Klazien gaat door: 'Riolen kunnen de hoeveelheid water niet aan en lopen dan over. Bij gescheiden rioolstelsels is dat risico een stuk minder. Maar in enkele wijken van Alkmaar is het misgegaan en dreef de poep en het frituurvet door de straat. Het heeft daar flink gestonken. In 2008 zijn we het gesprek aangegaan met de gemeenten over klimaatverandering en de aanpassing van de stedelijke omgeving daarop. Dat je rekening moet houden waar je gaat bouwen, hoe je de bestrating en de beplanting aanpakt zodat het water z'n weg kan vinden in de grond in plaats meteen het riool in. Maar niet alleen wateroverlast, ook hittestress en droogte moeten we het hoofd bieden. Al die plaatsen en steden waar veel beton en stenen liggen, worden zomers heet. Behalve de risico's voor de gezondheid is het ook slecht voor de winkeliers en

'DIE NATTE VOETEN ZIJN NIET TE VOORKOMEN ALS JE ZELF GEEN MAATREGELEN NEEMT.'

de horeca. Want wie gaat met die hitte de stad in? In het verleden hebben we veel moeten praten om gemeenten te overtuigen, want omdat we ons werk goed doen, leeft waterbewustzijn minder. Maar nu plannen ze bijvoorbeeld in Zaanstad bij een hitteplek op driehonderd meter ook een koelteplek en letten ze op de kroonbedekking van bomen in de stad. En de gemeente Amsterdam heeft net een hemelwaterverordening vastgesteld: alle nieuwe huizen moeten zelf minimaal 60 liter regen opslaan, dat mag niet meer in het riool of op straat komen. Van de samenwerking met de gemeenten zijn wij afhankelijk, want zelf kunnen wij niet zomaar ergens tegels gaan weghalen. Wel organiseren we campagnes zoals de schoolplein groen-actie waarmee we indirect ook de ouders bereiken. En in een poging de burger ertoe te bewegen zijn tuin voor een deel te beplanten, hebben we samen met gemeenten tuinarchitecten in tuincentra gezet om de bezoekers gratis advies te geven. Want de burger kan niet langer alleen naar de gemeente kijken, hij moet ook zelf iets doen. Dat bewustzijn is vooral na Limburg gekomen. Niet alles is maakbaar meer. Als iedereen de tegels uit zijn tuin haalt, waar je met die hitte toch niet op kunt lopen, en een regenton aanschaft, dan scheelt dat echt heel veel! Er zijn legio voorbeelden waarmee je de schade kunt beperken, zoals vloedschotten aanbrengen. Dat hoeft niet heel kostbaar te zijn, sommige oplossingen zijn al tussen de 100 tot 200 euro realiseerbaar. Je goed voorbereiden is belangrijk: een zandzak voor in de wc, een paar reservebatterijen voor de telefoon zodat je bereikbaar blijft, kaarsen en een aansteker voor als het licht uitvalt en drinkwater. De enorme clusterbuizen die we nu zien, zijn niet snel te verwerken in ons watersysteem wat wel gewoon voldoet aan de norm. Dat hele systeem is er ook niet op aan te passen, want die bui valt de ene keer hier en de volgende keer twee kilometer verderop.

En even snel de riolering verbeteren kan niet; dat zijn enorm kostbare operaties. Het klimaat verandert en daar zullen we rekening mee moeten houden. Het wordt droger, heter en natter op zijn tijd. Dus die natte voeten zijn niet helemaal te voorkomen als je zelf geen maatregelen neemt.' Iets wat ook Klazien niet langer meer heeft uitgesteld. <

Om te zien of het water in jouw straat tot je enkels of je knieën komt, check hhnk.klimaatatlas.nl